

Koop nu kaarten voor je volgende concert op [orkest.nl](https://www.orkest.nl)

Hartmut Haenchen dirigeert Bruckners Symfonie nr. 9

Hartmut Haenchen was chef-dirigent van het Nederlands Philharmonisch Orkest tussen 1986 en 1999 en is sinds maart 2023 ere-dirigent. Bruckners *Symfonie nr. 9* is het sluitstuk van de 'late symfonieën' binnen Haenchens Bruckner-cyclus. Vanaf komend seizoen beginnen we met de 'middelste symfonieën'.

za 24 februari 2024, 20.15 u

Het Concertgebouw

zo 25 februari 2024, 14.15 u

TivoliVredenburg, Utrecht

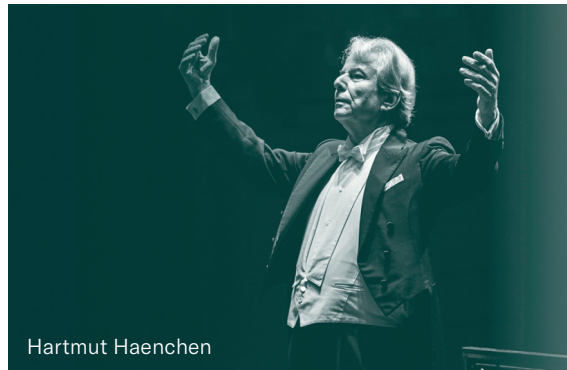
ma 26 februari 2024, 20.15 u

Het Concertgebouw

Nederlands

Philharmonisch Orkest

Hartmut Haenchen, dirigent

Hartmut Haenchen

Klassieke muziek voor iedereen. Maak jij het mogelijk?

Bij ons krijgt iedereen de kans om te ervaren wat klassieke muziek met je doet. We verwelkomen jaarlijks duizenden kinderen, leiden getalenteerde dirigenten en orkestmusici op en spelen niet alleen op de prestigieuze podia van Het Concertgebouw en De Nationale Opera, maar ook voor buurtbewoners in onze eigen NedPhO-Koepel, in poptempel Paradiso voor nieuw publiek en met kleine ensembles in zieken- en verzorgingshuizen. Geniet je van onze concerten en gun je dit iedereen? Kijk op [orkest.nl/steun](https://www.orkest.nl/steun) wat je als Vriend of Geefkringlid kunt doen.

Nederlands Philharmonisch Orkest

Programmatoelichting

Mendelssohn Vioolconcert Brahms Symfonie 4

Markus Poschner, dirigent
Marc Bouchkov, viool

do 25 januari
PHIL Haarlem

za 27 | zo 28 januari
Het Concertgebouw

Programma

Johannes Brahms (1833 - 1897)

Tragische Ouverture, op. 81 (1880)

Allegro ma non troppo - Molto più moderato - Tempo primo ma tranquillo

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809 - 1847)

Violconcert in e, op. 64 (1845)

Allegro molto appassionato
Andante
Allegretto non troppo - Allegro molto vivace

Pauze

Peter-Jan Wagemans (1952)

Venus' Birth (2023) *Wereldpremière*

Geschreven voor het Nederlands Philharmonisch Orkest met ondersteuning van het Fonds Podiumkunsten.

Johannes Brahms (1833 - 1897)

Symfonie nr. 4, op. 98 (1885)

Allegro non troppo
Andante moderato
Allegro giocoso
Allegro energico e passionato

Nederlands

Philharmonisch Orkest

Markus Poschner, dirigent
Marc Bouchkov, viool

do 25 januari, 20.00 u

PHIL Haarlem

za 27 januari, 20.15 u

zo 28 januari, 14.15 u

Het Concertgebouw

Het concert duurt ca. 125 minuten.

Voorprogramma

Jet Berkhout interviewt componist Peter-Jan Wagemans.

do 25 januari, 19.25 - 19.45 u

in het PHIL Café

Marije Bosnak interviewt componist Peter-Jan Wagemans.

za 27 januari, 19.40 - 20.00 u

in de Spiegelzaal

zo 28 januari, 13.40 - 14.00 u

in de Spiegelzaal

Muziek voor het hoofd en voor het hart

De Belgische violist Marc Bouchkov, die vorig seizoen artist-in-residence was, keert terug bij het Nederlands Philharmonisch Orkest met Mendelssohns beroemde vioolconcert. Ook Markus Poschner was al eerder te gast bij het orkest, maar dit is de eerste keer dat hij Brahms komt dirigeren, de componist waar hij zich de afgelopen twintig jaar het meest in heeft verdiept. Peter-Jan Wagemans schreef in opdracht van het orkest een nieuw werk, met een knipoog naar het vierde deel uit Brahms' *Vierde symfonie*.

Een traan en een lach

'Ik zal nooit een symfonie schrijven', zei de jonge Johannes Brahms ooit, omdat hij geïmponeerd was door het succes van zijn voorgangers Haydn, Mozart en Beethoven. Gelukkig heeft Brahms na zijn veertigste uiteindelijk toch vier symfonieën geschreven, de één nog mooier dan de ander. Tussen zijn *Tweede* en *Derde symfonie* in schreef Brahms ook nog twee ouvertures in de zomer van 1880, tijdens een aangenaam verblijf in Bad Ischl. De *Tragische Ouverture* functioneerde als ernstige tegenhanger van de vrolijke *Akademische Festouverture*. 'De ene weent, de andere lacht', aldus Brahms tegen de Leipziger dirigent Carl Reinecke. Het lijkt wel alsof Brahms deze ouvertures gebruikte als een soort laboratorium, waarin hij experimenteerde met de mogelijkheden en grenzen van een symfonisch werk. In de *Tragische Ouverture* overheersen, zoals de titel al suggereert, dramatische, onheilspellende melodieën en motieven. Let bijvoorbeeld op de twee luidruchtige openingsakkoorden, het tromgeroffel van de pauken, de afwisseling van verstilde passages en wilde uitbarstingen in de strijkerspartijen, en de overweldigende koperblazers in de slotpassage.

Vlugge vingers

Toen Felix Mendelssohn in 1838 aangaf 'een vioolconcert in e klein in gedachten te hebben', was zijn vriend Ferdinand David euforisch. David was de concertmeester van het Gewandhausorchester in Leipzig voor wie het

concert bedoeld was. Maar niet alleen hij was euforisch. De hele vioolwereld wachtte op dit concert. Toch zouden alle betrokkenen en geïnteresseerden nog zeven jaar geduld moeten hebben voordat het vioolconcert in première ging op 13 maart 1845 in Leipzig, met als solist Ferdinand David. Maar sindsdien is de triomftocht van dit geliefde meesterwerk niet te stoppen. Volgens Marc Bouchkov, de solist van vanavond, is het beslist geen eenvoudig stuk om te spelen: 'Net zoals in de vioolconcerten van Mozart liggen de transparante melodieën heel open en zit de muziek vol contrasterende emoties. Om de partituur écht goed tot zijn recht te laten komen moet je een vioolvirtuoos zijn met vlotte vingers en een sterk gevoel voor lyriek.' De karakteristieke en aantrekkelijke openingsmelodie van de solist begint meteen in de tweede maat van het concert. En Mendelssohn laat die melodie later op een magische manier terugkeren in de solocadens, het concertdeel waarin een solist in zijn eentje zijn virtuositeit kan tonen. Na het gevoelige eerste deel (*Allegro molto appassionato*) introduceert een opvallende fagotsolo het dromerige en zangerige tweede deel (*Andante*). Nadat de violsolo de laatste betoverende melodie van het middendeel heeft afgerond volgt een geniale overgangspassage voor solist en strijkers, volgens Bouchkov 'een prachtig intermezzo dat naar Mendelssohns veel eerder geschreven *Vioolconcert in d* verwijst en dat uitmondt in de energieke, uitbundige en speelse finale.'

De geboorte van Venus

Peter-Jan Wagemans schreef zijn nieuwe compositie *Venus' Birth* in opdracht van het Nederlands Philharmonisch Orkest. Het is de eerste keer dat het orkest een compositie zal uitvoeren van deze gerenommeerde Nederlandse componist. De opdracht was om een stuk te schrijven voor dezelfde bezetting als Brahms' *Vierde symfonie*, met een knipoog naar het vierde deel waarin Brahms zich laat inspireren door een passacaglia van Bach (een dans in driekwartsmaat met een herhalende baslijn). 'Ik wilde voorkomen dat mijn werk te academisch zou worden, dus ik wilde niet letterlijk een barokke/neoklassieke passacaglia gebruiken', vertelt Peter-Jan Wagemans. 'Maar ik wilde wel iets doen met het idee van zo'n slingerende baspartij die zich steeds herhaalt. Al experimenterend kwam ik op het idee om te beginnen met een zich steeds herhalend motief, zacht gefluister in de laagste strijkers. Alsof iemand steeds hetzelfde verhaal fluistert, zonder dat

je het goed kan verstaan. Daarom keert het gefluister steeds op een andere toonhoogte terug, in de hoop dat je het dan wél snapt. Na verloop van tijd ontwikkelt zich een brede melodische lijn die steeds hoger gaat klinken, en opeens heb je het door: uit het gefluister stijgt een melodie op, net zoals de geboorte van Venus die uit een schelp tevoorschijn komt.'

Melodische rijkdom

De muziek van Brahms zit dirigent Markus Poschner in de genen. 'Het is de componist waar ik me de afgelopen twintig jaar het meest in heb verdiept', aldus Poschner. 'Inmiddels heb ik zijn verzameling van vier symfonieën opgenomen met twee verschillende orkesten en voor één daarvan heb ik de International Classical Music Award 2018 gewonnen. Het Brahms Instituut in Lübeck heeft mij al die jaren zeer goed ondersteund in mijn onderzoek naar alle historische bronnen en documenten, waardoor ik een geheel nieuwe en onbelemmerde kijk op deze beroemde symfonieën kon krijgen. Ondertussen zou ik bijna denken dat we heel goede vrienden zijn, Johannes en ik. Voor mij is zijn muziek een perfecte symbiose tussen hoofd en hart die alleen een genie kan creëren.'

Brahms componeerde zijn *Vierde symfonie* in de zomers van 1884 en 1885 in Müzzuschlag, in de bergen halverwege Wenen en Graz. Na voltooiing uitte hij in een brief aan Hans von Bülow, de dirigent van de Meininger Hofkapelle, zijn hoop dat Von Bülow de nieuwe symfonie zou uitvoeren. Brahms gaf tevens toe dat hij twijfelde of de *Vierde symfonie* voor een breed publiek aantrekkelijk was: 'Ik ben bang dat zij smaakt naar het klimaat hier. De kersen rijpen niet in deze streken; ze zijn niet te eten!' Von Bülow was echter zeer enthousiast: 'Nummer 4 is gigantisch, een wet op zichzelf, vrij nieuw, ijzersterke persoonlijkheid. Straalt ongeëvenaarde energie uit van de eerste noot tot de laatste.' Brahms' onzekerheid bleek onterecht: de première op 25 oktober 1885 met de Meininger Hofkapelle was een groot succes. Opvallende kenmerken van deze *Vierde symfonie* zijn bijvoorbeeld de meeslepende openingsmelodie van de 'zuchtende' violen in het eerste deel, de melancholieke fanfare in het tweede deel die wordt afgewisseld met warme strijkersklanken, het energieke en vurige derde deel en de beroemde fluitsolo in de indrukwekkende finale, een hommage aan Bach.

Tekst: Noortje Zanen

Biografieën

Markus Poschner, dirigent

De Duitse dirigent Markus Poschner studeerde in München en was assistent van beroemdheden als Sir Colin Davis en Sir Roger Norrington. Hij was enkele jaren orkestleider van de Komische Oper Berlin en chef-dirigent van de Bremer Philharmoniker. Sinds 2015 is Poschner chef-dirigent van het Orchestra della Svizzera Italiana, waarmee hij een eigenzinnige en bekroonde opname maakte van de symfonieën van Brahms. Ook geniet hij grote bekendheid als vaste leider van het Bruckner Orchester Linz, dat in 2020 in Oostenrijk werd uitgeroepen tot 'Orkest van het Jaar' en Poschner zelf tot 'Dirigent van het Jaar'. Ook is Poschner een veelgevraagde gastdirigent, onder meer bij de Staatskapelle Dresden, de Münchener Philharmoniker én het Nederlands Philharmonisch Orkest, dat hij in 2023 nog leidde in muziek van Dvořák en R. Strauss. Zijn opname van Offenbachs *Maître Péronilla* met het Orchestre National de France won in 2021 de German Record Critics' Award. Poschner leidde operaproducties bij de Staatsoper Berlin, de Oper Frankfurt en het Opernhaus Zürich. Recent vierde hij successen met Wagners *Walküre* (met het Bayreuther Festspielorchester in Abu Dhabi) en *Tristan und Isolde* (op het Bayreuth Festival). Vanaf volgend seizoen is Poschner te bewonderen als chef-dirigent van het Sinfonieorchester Basel.

Marc Bouchkov, viool

Marc Bouchkov, een Belgische violist met Russisch-Oekraïense roots, is een van de meest veelzijdige en unieke artiesten van zijn generatie. Hij is geboren in een familie van violisten en volgde zijn eerste lessen op vijfjarige leeftijd bij zijn grootvader en vervolgens bij Claire Bernard en Boris Garlitsky. Hij studeerde als Young Soloist aan de Kronberg Academy bij Mihaela Martin. Sinds 2018 is Eduard Wulfson zijn mentor. Hij soleerde met onder meer het Mariinsky Theater Symphony Orchestra en Valery Gergiev, het HR-Sinfonieorchester en Christoph Eschenbach, het Koninklijk Concertgebouworkest en Mariss Jansons. Als kamermusicus is hij regelmatig te gast op het Verbier Festival in Zwitserland. Bouchkov won diverse prijzen, waaronder de Eerste Prijs in de Montreal International Violin Competition en de Zilveren Medaille op de Tchaikovsky International Violin Competition. Hij mocht de London Music Masters Award in ontvangst nemen en is in 2019 bekroond met de muziekprijs van de Kulturstiftung Dortmund. In 2022 kreeg hij de International Classical Music Award. In seizoen 2022/2023 was Marc Bouchkov artist-in-residence bij het Nederlands Philharmonisch Orkest.

Over het Nederlands Philharmonisch Orkest

Het Nederlands Philharmonisch Orkest ontstond in 1985 uit drie verschillende orkesten: het Utrechts Symfonie Orkest, het Nederlands Kamerorkest en het Amsterdams Philharmonisch Orkest. Jaarlijks speelt het orkest zo'n 50 concerten en operaproducties in Het Concertgebouw Amsterdam, Nationale Opera & Ballet en andere belangrijke podia in Nederland. Het orkest is sinds de oprichting in 1985 de vaste orkestpartner van De Nationale Opera en wordt internationaal gerekend tot de beste operaorkesten. Lorenzo Viotti werd in 2021 benoemd tot chef-dirigent van het Nederlands Philharmonisch Orkest en De Nationale Opera, een dubbelrol die hij net als zijn voorgangers Marc Albrecht en Hartmut Haenchen met verve vervult. Met Viotti waait er een frisse wind door beide organisaties. Het orkest speelt onder zijn leiding met hernieuwde energie en weet, naast het vertrouwde publiek, ook een nieuwe generatie muzikliefhebbers aan zich te binden.

Jouw mening is waardevol

Bij veel van onze concerten in Het Concertgebouw organiseren wij een voorprogramma, gratis toegankelijk voor onze bezoekers. Graag stemmen wij onze programma's nog meer af op jouw wensen. Daartoe willen wij je een aantal vragen voorleggen. Uit dank verloten wij onder de respondenten 3 x 2 kaarten voor het prachtige concert met *Symfonie nr. 9* van Mahler onder leiding van onze chef-dirigent Lorenzo Viotti op zaterdag 13 of maandag 15 april 2024 in Het Concertgebouw, dag naar keuze. Scan deze QR-code om de enquête in te vullen.

Masterminds over Brahms

In deze podcast hoor je meer over de mens achter de grote componist. Musicoloog Kees Wisse en podcastmaker Botte Jellema duiken samen in het vaak complexe leven van de grote meesters in de klassieke muziek. De aflevering over het leven en de muziek van Brahms is te beluisteren in diverse podcastapps of via [orkest.nl/brahms](https://www.orkest.nl/brahms).